

Research Paper

Investigating and analyzing urban prosperity and its effects on livability in Tehran metropolis

Keramatollah Ziari^{*1}, Noosha Hamghadam²

1. Professor of Department of Geography and Urban Planning, University of Tehran, Iran.
2. PhD in Geography and Urban Planning, University of Tehran. Iran.

Received: 14 January 2020

Accepted: 12 April 2021

PP: 123-140

Use your device to scan and
read the article online

Keywords:

Urban prosperity, livability, Sustainable development, Tehran metropolis, CODAS technique.

Abstract

Urban prosperity is a holistic and comprehensive approach that describes success, health, progress and well - being, and by promoting economic, social, political and environmental quality, it provides the necessary ground for cities to be livability. The aim of this study was to investigate and evaluate the indicators of urban prosperity and its effects on viability in 22 areas of Tehran. This research is applied in terms of purpose and is based on descriptive - analytic nature. The statistical population of this research is the metropolis of Tehran with a population of 8679936 people, the sample size was estimated 385 people based on Cochran's formula, which was increased to 391 people to achieve better results. In order to analyze the issue, a framework of 5 indicators of urban prosperity in the form of 50 items and 3 indicators of viability in the form of 25 items were compiled and selected based on the studies of other researchers. The results of multivariate regression showed that the infrastructure development index has the greatest impact on livability and explains 0.809 of the total variance. The results of the research findings based on codas technique show that in 22 metropolitan areas of Tehran, only one area was in very good condition in terms of urban prosperity indicators, six areas at good levels, nine areas at medium level, and six areas at They were in poor condition. The results show; In order to improve the areas that are at a low level, as well as to maintain and improve the conditions in the areas that are in good condition, it is necessary to pay attention to the development of infrastructure, productivity, quality of life, and...

Citation: Ziari, K; Hamghadam, N (2023): Investigating and analyzing urban prosperity and its effects on livability in Tehran metropolis, Journal of Regional Planning, Vol 12, No 48, PP: 123-140.

DOI: 10.30495/JZPM.2021.25725.3717

DOR: 20.1001.1.22516735.1401.12.48.9.3

*Corresponding author: Keramatollah Ziari

Address: Professor of Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Iran.

Tell: +9121260602

Email: , zayyari@ut.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

The city as a unit of government tends to become increasingly large and complex, and this causes more people to flock to cities in search of a better quality of life. In fact, today, the increase in urban population and various social, economic and environmental issues, urban livability has faced major challenges that affect the demand of citizens to have a suitable and quality environment in all dimensions. The metropolis of Tehran is involved in many issues such as: increasing rents and land prices, rapid population growth, congestion, disappearance of agricultural land and open spaces, increasing social inequality, loss of sense of place, lack of adequate housing and many more. It is another that threatens the quality of life and viability. Therefore, the aim of this study is to investigate urban prosperity in the metropolis of Tehran and its effects on urban viability.

Methodology

The present study is based on applied purpose and descriptive-analytical nature. The statistical population of the study is 22 districts of Tehran metropolis with 8679936 people. The sample size was estimated 385 people based on Cochran's formula. Since the sample size in some areas was less than 10 people, the sample size was modified and to achieve better results was increased to 391 people, which was selected using a simple random sampling method in the area. The method of data collection was documentary and survey. The findings of the questionnaire were analyzed using SPSS software in which Pearson correlation coefficient was used to examine the relationship between research variables, multivariate regression coefficient was used to determine the effect of urban flourishing indices on viability. In the next step, Coda's technique was used to level the 22 areas in terms of urban prosperity, and finally, GIS software was used to draw the spatial distribution map of urban prosperity indicators.

Results and Discussion

In order to analyze the subject, a framework of 5 urban prosperity indices in the form of 50

items and 3 viability indices in the form of 25 items were compiled and selected based on the studies of other researchers. The results of multivariate regression showed that the infrastructure development index had the greatest impact on bioavailability and explains 0.809 of the total variance. The results of the analysis of research findings based on Coda's technique show that in 22 districts of Tehran metropolis, district one with a value of 0.53 is at the highest level of urban prosperity. Areas 22, 5, 7, 9, 16 and 6 are at a good level, and areas 3, 4, 19, 8, 11, 12, 13, 15 and 20 were at a moderate level. But areas 10, 17, 14, 18, 21 and 2 are at the lowest level of urban prosperity with negative values. In fact, it can be said that among the metropolitan areas of Tehran in terms of urban prosperity indicators, there is a lot of imbalance, these inequalities can be solved through proper planning to allocate resources and infrastructure to provide a basis for greater livability and comfort of citizens.

Conclusion

Improving livability in the metropolis of Tehran requires finding indicators and influential factors and establishing a relationship between them. The Urban Prosperity Index is one of the most important methods of urban development at present, which is a strategic initiative for cities that contributes to their further growth and affects their viability. The results of Pearson correlation coefficient show that there is a positive and significant relationship between the two variables with a significance level of 0.000 and a confidence level of 0.95 and the highest correlation is established between infrastructure development and viability. Also, the results of multivariate regression showed that all indicators of urban prosperity affect viability. The results of Coda's technique, which was performed to evaluate the indicators of urban prosperity in each of the areas of Tehran, showed that the urban areas of Tehran are in different conditions in terms of the studied indicators; As only one metropolitan area was in a better condition

than the other, six districts were in good condition, nine districts were in moderate condition, and finally six districts were in poor condition. The results show that the reason for the appropriateness of urban prosperity

indicators in areas that were in very good condition can be examined in economic power and favorable economic conditions that have increased income and employment status.

بررسی و تحلیل شکوفایی شهری و اثرات آن بر زیست‌پذیری در کلانشهر تهران

کرامت اله زیاری^۱، نوشا همقدم^۲

۱. استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۲. دکتری برنامه‌ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

شکوفایی شهری به‌عنوان رویکردی کل‌نگر و جامع با توصیف موفقیت، سلامت، پیشرفت و خوب زیستن مطرح است و با ارتقاء کیفیت اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و محیط‌زیستی زمینه لازم برای زیست‌پذیر بودن شهرها را فراهم می‌آورد. پژوهش حاضر با هدف بررسی و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری و اثرات آن بر زیست‌پذیری در مناطق ۲۲گانه کلانشهر تهران انجام شده است. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این پژوهش، کلانشهر تهران با ۸۶۷۹۹۳۶ نفر جمعیت است که حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۵ نفر برآورد گردید که جهت دستیابی به نتایج بهتر به ۳۹۱ نفر ارتقاء یافت. به‌منظور تحلیل موضوع، چهارچوبی از ۵ شاخص شکوفایی شهری در قالب ۵۰ گویه و ۳ شاخص زیست‌پذیری در قالب ۲۵ گویه به‌صورت تلفیقی بر اساس مطالعات سایر پژوهشگران تدوین و انتخاب شد. نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره نشان داد شاخص توسعه زیرساخت‌ها، بیشترین تأثیر را بر زیست‌پذیری داشته است و ۰/۸۰۹ از کل واریانس را تبیین می‌کند. نتایج حاصل از تحلیل یافته‌های پژوهش بر اساس تکنیک کداس نشان می‌دهد که در مناطق ۲۲گانه کلانشهر تهران تنها منطقه یک از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری در وضعیت بسیار خوب قرار داشت. شش منطقه در سطح خوب، نه منطقه در سطح متوسط، و شش منطقه در وضعیت ضعیف قرار داشتند. نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد برای بهبود مناطقی که در سطح ضعیفی قرار دارند و همچنین برای حفظ و ارتقاء شرایط در مناطقی که در وضع مطلوبی به سر می‌برند باید به توسعه زیرساخت‌ها، بهره‌وری، کیفیت زندگی و ... توجه نمود.

تاریخ دریافت: ۲۴ دی ۱۳۹۹

تاریخ پذیرش: ۲۳ فروردین ۱۴۰۰

شماره صفحات: ۱۴۰-۱۲۳

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

واژه‌های کلیدی:

شکوفایی شهری، زیست‌پذیری، توسعه پایدار، کلانشهر تهران، تکنیک کداس

استناد: زیاری، کرامت‌اله؛ همقدم، نوشا (۱۴۰۱): بررسی و تحلیل شکوفایی شهری و اثرات آن بر زیست‌پذیری در کلانشهر تهران، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال ۱۲، شماره ۴۸، مردادشت: صص ۱۲۳-۱۴۰.

DOI: 10.30495/JZPM.2021.24958.3654

DOR: 20.1001.1.22516735.1401.12.48.9.3

نویسنده مسئول: کرامت‌اله زیاری

نشانی: استاد، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا، تهران، ایران.

تلفن: ۰۹۱۲۱۲۶۰۶۰۲

پست الکترونیکی: zayyari@ut.ac.ir

مقدمه

قابل مشاهده در شهر اطلاق می‌گردد (Maleki & Madanlood, 2016:4)، که پیوندی ناگسستنی با کیفیت زندگی شهری و زیست‌پذیری دارد (Mohamadyarzadeh & shamsolahi, 2018:112)، این موضوع برآیندی از حرکت به سمت توسعه پایدار شهری است که سازمان ملل آن را برای ایجاد یک ساختار یکپارچه جهت ارزیابی وضعیت شهرها در نقاط مختلف جهان، تجزیه و تحلیل و همچنین پیدا نمودن مشکلات و معرفی اولویت‌های ضروری بر اساس یک چارچوب علمی مطرح می‌کند (Un- Habitat, 2012) و به‌عنوان نوعی ساخت اجتماعی مورد توجه قرار می‌گیرد و به فعالیت‌های انسانی کالبد می‌بخشد و تضمین‌کننده رشد اقتصادی، پایداری محیطی و حاکم بودن روابط اجتماعی است (Joss, 2015:49). شهرهای کشورهای در حال توسعه مانند ایران که نوآوری در آنها کمتر است باید مانند کشورهای توسعه یافته؛ محیط قانونی امن، حمایت‌های دولتی، سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر، پیوند مناسب بین صنعت و دانشگاه را مطابق با فرهنگ خود به‌وجود آورند تا خلاقیت و نوآوری در آنها ایجاد و گسترش یابد و در کنار تقویت زیرساخت‌ها باید به‌صورت سیستمی عمل نمایند تا شکوفایی روند سریعتری داشته باشد (Dutta, 2011: 15). شهرهای بزرگ کشور از جمله شهر تهران درگیر مسائل متعددی مانند افزایش اجاره‌بها و گرانی قیمت زمین هستند (Amanpoor et al, 2017: 3) و همچنین با معضلاتی مانند رشد سریع جمعیت، ازدحام و شلوغی، از بین رفتن زمین‌های کشاورزی و فضاهای باز، افزایش نابرابری‌های اجتماعی، از بین رفتن حس تعلق به مکان، کمبود مسکن مناسب و بسیاری موارد دیگر دست به گریبان هستند که کیفیت‌زندگی و زیست‌پذیری را تهدید می‌کند (Moosavinor et al, 2016: 239). کلانشهر تهران با توجه به پتانسیل‌های بالا و داشتن مراکز متعددی مانند دانشگاه‌ها، مراکز رشد، مراکز کارآفرینی و پارک‌های علمی و فناوری مروج شکوفایی و نوآوری می‌باشد. علی‌رغم این موارد برای بهبود این مراکز ضرورت توجه به بخش‌ها و زیربخش و ساختار آنها و بکارگیری روش‌های مؤثر برای پیش‌برد اهداف نوآورانه و شکوفا لازم است، این امر با بکارگیری تمام ظرفیت‌های انسانی، اطلاعاتی و تکنولوژیکی موجب ارتقاء شکوفایی کلانشهر تهران می‌گردد و عاملی برای بالا بردن توان ملی در استفاده از پتانسیل‌های این شهر در مناسبات بین‌المللی می‌باشد. از این رو جهت دستیابی به فرآیندی منطقی برای رسیدن به شرایط مطلوب و ایده‌آل در قالب مفهوم شکوفایی شهری توجه به استانداردهای جهانی

پیش از دهه ۱۹۵۰ شهرنشینی بیشتر در کشورهای توسعه‌یافته اتفاق می‌افتاد، در حالی که امروزه فرآیند شهرنشینی بیشتر در کشورهای در حال توسعه اتفاق می‌افتد (Geng & Zhang, 2021: 1). رشد شهری رابطه نزدیکی با سه بعد توسعه پایدار دارد: اقتصادی، اجتماعی و محیط‌زیستی. با ادامه روند توسعه شهرنشینی، توسعه پایدار به‌طور فزاینده‌ای به مدیریت موفقیت‌آمیز رشد شهری بستگی دارد (Pires et al, 2019: 2). در واقع امروزه به‌دلیل مسائل گوناگون اجتماعی، اقتصادی و محیطی، زیست‌پذیری با چالش‌های عمده‌ای مواجه است که در همه ابعاد بر تقاضای شهروندان برای برخورداری از محیط مناسب و با کیفیت تأثیر می‌گذارد (Imani, 2019: 37). بنابراین ایجاد یک شهر زیست‌پذیر یک تعهد بزرگ و پیچیده است و مستلزم این امر است که ساکنان شهری از شاخص‌ها و مؤلفه‌های زیست‌پذیری از جمله محیط ساخته‌شده، عدالت، ثبات و رفاه اجتماعی و ... حمایت کنند (Aliakbari & Akbari, 2017: 2). تا موجب بهبود کیفیت زندگی جامعه گردد (Aulia, 2016: 336) و همچنین با برخی از مفاهیم مانند پایداری که در طول زمان از طریق نتایج، قابلیت زندگی را بیان می‌کند مرتبط است و تلاش می‌کند دیدگاه‌های بلند مدت زیست‌پذیری را با انگیزه کوتاه مدت از قابلیت زیستن ترکیب کند (Leach et al, 2018: 82). در واقع توسعه پایدار کشورها به‌طور فزاینده‌ای به برنامه‌ریزی، طراحی، تحقق و به روز کردن مداوم پایداری و زیست‌پذیری شهرها و محله‌ها بستگی دارد (Al-Thani et al, 2019:1). بر اساس سند چشم‌انداز بیست ساله در نخستین گام به برنامه‌ریزی جهت بهبود رفتارهای فردی و اجتماعی اشاره شده‌است، این در حالی است که به واسطه عدم ساماندهی و طراحی مناسب فضاهای معماری و شهری، آشفته‌گی‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی زیادی در زندگی شهری وجود دارد (Mohtashami et al, 2016: 2). از همین رو مطرح کردن مفاهیم جدیدی مانند مشارکت، حکمروایی خوب شهری، توانمندسازی، توسعه پایدار، رقابتی نمودن شهرها، برنامه‌ریزی استراتژیک، شکوفایی شهری و ... نشان‌دهنده‌ی موجی نوین در تفکر برنامه‌ریزی شهری است (Saifodini et al, 2014: 58). باید عنوان نمود که مفهوم شکوفایی شهری در برگزیده ارتباط علی بین سلامت شهری و سلامت اکولوژیکی می‌باشد. در واقع آینده جوامع شهری به رفاه اکولوژیکی و شکوفایی شهری بستگی دارد (Miller et al, 2020:1366). همچنین مفهوم شکوفایی شهری با توصیف موفقیت، سلامت، پیشرفت و خوب زیستن مطرح است و به عنوان یک ساخت اجتماعی به حوزه اعمال بشر جامعه عمل پوشانده و به سنجش مکرر وضعیت‌های

ضروری است تا در ابعاد کمی و کیفی مردم به استانداردهای بالاتری در محیط دست پیدا نمایند و زمینه لازم برای زیست‌پذیری هرچه بهتر فراهم آید. از این رو پژوهش حاضر به منظور بررسی شکوفایی شهری در کلانشهر تهران و اثرات آن بر زیست‌پذیری شهری و پاسخ به سوال زیر صورت پذیرفته است.

میزان تأثیرگذاری شاخص‌های شکوفایی شهری بر زیست‌پذیری شهری چگونه است؟

همچنین در این راستا پژوهش حاضر اهداف زیر را دنبال می‌کند.

بررسی ارتباطی بین شکوفایی شهری و زیست‌پذیری
میزان تأثیرگذاری مؤلفه‌های شکوفایی شهری بر
زیست‌پذیری

سطح‌بندی مؤلفه‌های شهری در مناطق ۲۲ گانه
کلان‌شهر تهران

پیشینه تحقیق و مبانی نظری

مطالعات مربوط به پیشینه پژوهش نشان دهنده این است که در رابطه با شکوفایی شهری مطالعات متعددی صورت گرفته‌است، اما در زمینه ارتباط و تأثیرگذاری شکوفایی شهری و زیست‌پذیری تحقیق صورت نگرفته‌است، لذا با توجه به خلأ موجود و اهمیت زیست‌پذیری و با توجه به ضرورت و اهمیت موضوع، پژوهش حاضر با الهام از این مطالعات به بررسی و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری و اثرات آن بر زیست‌پذیری در کلان‌شهر تهران پرداخته‌است. از جمله مطالعاتی که در این زمینه انجام شده‌است: رضاعلی و همکاران (۱۳۹۹)، در مقاله‌ای با عنوان تبیین الگوی شاخص‌های شکوفایی شهری در ایران رویکردی نوین در مطالعه پایداری کلان‌شهرها (مطالعه موردی کلان‌شهر تهران)، به بازنگاری معیارها و شاخص‌ها و سنج‌های شکوفایی در راستای تبیین الگو و تکمیل این ساختار در کلانشهر تهران پرداخته‌اند. نتایج حاصل نشان از بی‌نظمی و توزیع نامنظمی از ابعاد بهره‌وری در مناطق ۹، ۱۲، ۱۳، ۱۹، ۲۱، ۲۲ می‌باشد و فقط مناطق یک و سه و شش از یک نظم منطقی برخوردارند و مابقی توزیع نامنظم و تصادفی دارند. علوی و همکاران (۱۳۹۹)، در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری (CPI) در کلانشهر تهران به این نتیجه رسیدند که منطقه ۲۲ و ۶ شهر تهران به لحاظ برخورداری از شاخص‌های شکوفایی شهری در وضعیت کاملاً مطلوب، مناطق ۳، ۲۱ و ۲ در وضعیت مطلوب، مناطق ۱، ۴، ۱۳، ۱۴، ۱۱، ۸، ۱۵، ۱۷، ۱۶ و ۵ در وضعیت متوسط و مناطق ۲۰، ۱۲، ۱۰، ۱۹، ۹، ۷، ۱۸ در وضعیت نسبتاً

نامطلوب قرار دارند. شافعی و همکاران (۱۳۹۸) به ارزیابی ابعاد شکوفایی شهری در شهر شهریار پرداختند و به این نتیجه رسیدند که در میان شاخص‌های مورد مطالعه، شاخص بهره‌وری بیشترین تأثیر را در شکوفایی شهری داشته‌است و کیفیت زندگی کمترین نقش را در توسعه شهر داشته‌است. دانش‌پور و همکاران (۱۳۹۷)، به ارزیابی مناطق یازده‌گانه شهر شیراز به لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری پرداختند و به این نتیجه رسیدند که مناطق ۱، ۶ و ۱۰ دارای بیشترین شاخص شکوفایی شهری و منطقه ۷ دارای کمترین میزان شاخص شکوفایی شهری بوده‌است. همچنین شاخص بهره‌وری و کیفیت زندگی بیشترین تأثیر را بر شکوفایی شهری داشته‌اند. شرفی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی به بررسی اثرات گردشگری یادمان‌های تاریخی با رویکرد شکوفایی شهری در تپه‌های کنار صندل شهرستان جیرفت پرداختند و دریافتند از میان شاخص‌های شکوفایی شهری، شاخص زیست‌پذیری بیشترین تأثیر را از گردشگری منطقه کنار صندل پذیرفته و سپس شاخص زیرساختی، تولیدگری، عدالت مکانی و کیفی زندگی در رتبه‌های بعد قرار داشتند. کریمی‌زاده اردکانی (۱۳۹۶) به بررسی جامعه‌شناختی پیامدهای محله محوری و نقش آن در شکوفایی مدیریت در کلان‌شهرها پرداخت و به این نتیجه رسید که طرح محله محوری از اخلاق مدنی در اداره کلانشهر تهران مؤثر بوده و با کنترل گرایش به رفتار ناهنجار در هویت محله تأثیرگذار بوده‌است و رضایت‌مندی اجتماعی مردم رابطه محکمی با پیامدهای محله محوری دارد. صفایی‌پور و همکاران (۱۳۹۶) به بررسی مؤلفه‌های شکوفایی شهری در اهواز پرداختند و به این نتیجه رسیدند مناطق یک و دو کاملاً برخوردار هستند، منطقه شش، سه و هشت در رده نسبتاً برخوردار قرار دارند، منطقه هفت از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری در رده برخوردار کم و منطقه چهار محروم بر برخوردار است.

وانگ^۱ و همکاران (۲۰۲۱) تأثیر عرضه مسکن عمومی را بر رونق شهری در چین مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که علاوه بر آنکه مسکن عمومی بر ادغام اجتماعی کمک می‌کند، رشد اقتصاد شهری را نیز به‌دنبال داشته‌است و شکوفایی و رشد فراگیر شهری را به اشتراک می‌گذارد. نوربوتاس و کورتن^۲ (۲۰۱۸)، در پژوهشی که به قصد بررسی شبکه ارتباطی و آثار آن بر شکوفایی اقتصادی شهرداری‌ها با تأکید بر رسانه‌ها انجام دادند، دریافتند که جوامعی که از تنوع شبکه بالایی برخوردار هستند از لحاظ اقتصادی نیز از رونق

¹ Wang

² Norbutas & Corten

بیشتر برخوردار هستند، در حالیکه پراکندگی زیاد شبکه با رفاه کمتری همراه است. بلامی و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی که به منظور ارزیابی چارچوب مکانی مناسب در جهت دستیابی به اجتماعات سالم و شکوفا برای هدف‌گذاری برنامه‌ریزی شهری انجام دادند به این نتیجه رسیدند که این رویکرد ابزاری برای تصمیم‌گیری مفید جهت هدفمند نمودن راه‌حل‌های مبتنی بر طبیعت برای بهبود تنوع زیستی و افزایش مباشرت محیط‌زیست با هدف فراهم نمودن شهری جذاب‌تر برای زندگی، سرمایه‌گذاری و کار است. آریما (۲۰۱۷) نیز پژوهشی را به قصد بررسی تأثیر زیرساخت‌ها در رونق و شکوفایی شهرهای آفریقا انجام داد و به این نتیجه رسید که در بین انواع مؤلفه‌های زیرساختی، مؤلفه ارتباطات از راه دور به‌عنوان توسعه‌یافته‌ترین زیرساخت در شهرهای آفریقا است که در هدایت رشد شهری، افزایش کیفیت محیط‌زیست، بهبود زاغه‌نشینی، افزایش امنیت و دسترسی به بهداشت و .. نقش مهمی داشته است. ایستید (۲۰۱۵)، در پژوهشی با هدف بررسی اثرات کیفیت حکمرانی بر شکوفایی شهری پرداخت و به این نتیجه رسید ارتباط نزدیکی بین کیفیت حکمرانی و شاخص‌های مختلف شکوفایی مانند نوآوری منطقه‌ای و امید به زندگی وجود دارد. در پژوهشی دیگر وانگ (۲۰۱۵)، چارچوبی برای شکوفایی شهری را با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی مورد بررسی قرار داد و یک چارچوب محکم و انعطاف‌پذیری از توسعه معیارهای شکوفایی شهری را مورد بررسی قرار داد که قادر بود معیارها و اطلاعات تحلیلی را با نیازهای سیاست‌طراحان شهری و راهبردهای دولتی مرتبط سازد.

شکوفایی شهری مفهومی است که نخستین بار در دهه ۱۹۳۰ میلادی پیرامون آن بحث صورت گرفت و تا به امروز مطالعات مختلفی برای تکمیل آن صورت گرفته است. این موضوع در سال ۲۰۱۲ به صورت رسمی در برنامه اسکان بشر ملل متحد توسط جان کلاس، مدیر اجرایی اسکان بشر ارائه شد و در گزارش منتشر شده آن نگاهی ورای تفکر رشد اقتصادی شهرها و تصمیم‌گیرهای مبنی بر آن را که سال‌ها مرجع سیاست‌گذاری بودند به‌دنبال دارد (Ahadnejad et al, 2018: 18). شکوفایی آنگونه که توسط سازمان اسکان بشر ملل متحد بیان شده است، نوعی ساخت و ساز اجتماعی است که به فعالیت‌های انسانی کالبد می‌بخشد و در ارتباط با توسعه متعادل و هماهنگ در محیطی همراه با انصاف و عدالت مطرح و آگاهانه در شرایطی

بی‌طرفانه در هر زمان و مکانی در مقیاس‌های بزرگ و کوچک شروع به ساخت و ساز می‌کند (UNDP, 2009). ساساکی^۴ شکوفایی شهری را در قالب فرصت‌های شهروندان جهت کشف و پیدا کردن دانش و رشد فکری در کنار آموزش، پیگیری و دنبال کردن به‌دلیل کار و تفریح معنادار و ارزشمند در محدودیت‌های اخلاق و اکوژئیک بیان می‌کند (Arbab, 2017: 3). برنامه اسکان بشر ملل متحد بررسی‌هایی در سال ۲۰۱۲ با حضور کارشناسانی از آسیا، آفریقا، آمریکای لاتین و کشورهای عربی در ۵۴ کشورها توسعه‌یافته در جهت مفهوم‌سازی شکوفایی و شناسایی آن انجام داد و توافق کردند که یک شهر شکوفا از ادغام پنج بعد بهره‌وری، توسعه زیرساخت، کیفیت زندگی، برابری و مشارکت اجتماعی و پایداری محیط‌زیست است که به‌عنوان پرده‌های یک چرخ‌دنده هستند که مرکز چرخ متشکل از مؤسسات دولتی، قوانین و شیوه‌های برنامه‌ریزی شهری است که برای حفظ تعادل میان ابعاد مختلف ضروری است (Sanda, 2015: 2). نخستین کلید اصلی در رابطه با شکوفایی، سرمایه انسانی است که دانش و مهارتی که تحت نظارت آموزش کسب می‌شود و تجربه‌ای که به واسطه زندگی کاری، آموزش و رفتار اقتصادی کسب می‌گردد. کلید دوم ارتباط است که در قالب روابط بیرونی و درونی تعریف می‌شود و میزان آن نتیجه تمرکز است که وابسته به روابط خارجی و داخلی در بازار کار و تولیدکنندگان و کاربران دانش است و به زیرساخت وابسته هستند. گرایش برای کارآفرینی عامل دیگری است که شامل پدیده‌های سازمانی و فرهنگی پیچیده‌ای است که برای سرمایه‌گذاری و نوآوری انگیزه هستند. مهمترین و نهایی‌ترین عامل، توانایی برای مواجهه با عدم تعادل و توازن‌های ذاتی و طبیعی در توسعه شهری است (Prager, 2017: 1). جهت دستیابی به شکوفایی شهری در گام اول قوانین و نهادها برای دستیابی به شکوفایی باید تقویت گردند، تقویت این بخش منجر به ایجاد بستری سالم و کارا برای توزیع مزایای ناشی از شکوفایی است. در گام دوم طراحان و مدیران شهری با استفاده از این بستر سالم به بازبینی، اصلاح و بعضاً تولید طرح‌های جدید خواهند پرداخت که هدف آن ساختار بخشیدن و سیستماتیک کردن فرایند انتقال مزایای ناشی از شکوفایی است. در گام سوم باید از نوآوری‌های حامی گذار به شهر قرن ۲۱ حمایت کرد و با احداث ساختمان‌های دانش‌بنیان، مؤسسات پرورش‌دهنده خلاقیت، بالا بردن کارآفرینی و اقتصاد تجمعی سعی در تولید دانش و ثروت نمود (Mohtashami et al, 2015: 7). بسیاری از شاخص‌ها برای دولت ملی به‌گونه‌ای

¹ Arimah

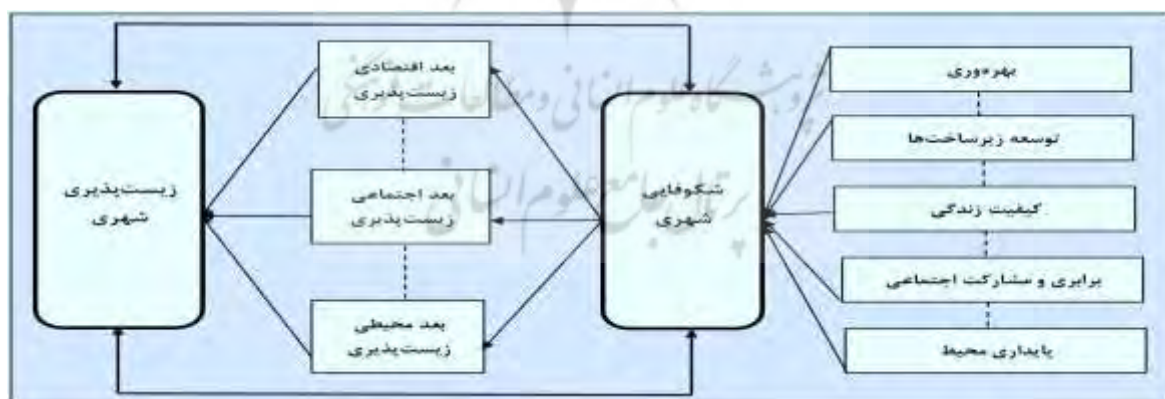
² Stead

³ John Clos

⁴ -Sasaki

طراحی شده‌اند که مبتنی بر مصالح کشور باشند و عمدتاً ماهیت بخشی دارند و بر ابعاد محیطی، رقابت‌پذیری، فساد و انحراف، حکمروایی و ... تمرکز دارند. شکوفایی شهری نگاهی منحصر به فرد و جامع به توسعه شهر پایدار را فراهم ساخته که ابعاد متفاوت رشد را از چهار طریق ۱- چارچوبی منعطف برای بازیابی و نظارت، ۲- چارچوبی جهت ارتقاء یکپارچگی، ۳- ابزاری نوآورانه جهت تحلیل فضایی و ۴- ابزار تصمیم‌سازی چند مقیاسی تبیین می‌کند (un-habitat, 2016). از مجموع سیاست‌های سازمان اسکان بشر ملل متحد برای دستیابی به شکوفایی شهری، دوازده رویکرد اصلی در زمینه‌های مختلف بر شکوفایی شهری تأثیر دارند و رعایت آنها سبب تسریع فرایند شکوفایی در شهر می‌گردد، این موارد شامل: اصلاحات در مدیریت شهری، بهبود تولید اقتصادی شهرها، حمل و نقل شهری پایدار، احداث ساختمان و زیرساخت‌های پایدار، توسعه سرمایه انسانی خلاق و صنایع دانش‌بنیان، دسترسی برابر به منافع مشترک، ارتقاء کیفیت محیط‌زیست، تقویت سرمایه اجتماعی، تشویق شهرنشینی فعال، سرزندگی فرهنگی و حفاظت و نظارت سالم است (UN Habitat, 2012: 104). محور عمده شکوفایی شهری ارتقاء کیفیت زندگی فردی و اجتماعی با هدف بهبود سطح رضایتمندی شهروندان شهر و زیست‌پذیر نمودن آن است. اهمیت زیست‌پذیری به‌طور روزافزونی ناشی از افزایش آگاهی نسبت به الگوی ناپایدار زندگی و مصرف شهری است و در درازمدت موجب کاهش توان منابع محیطی برای حمایت از جمعیت کره زمین می‌شود

4: (Rezvani & Khorasani, 2013)، زیرا مردم و مکان دو سوی مفهوم زیست‌پذیری هستند (Larice, 2005:7).
 واژه زیست‌پذیری اولین بار در سال ۱۹۷۰ توسط اداره ملی هنر آمریکا و به‌منظور دستیابی به ایده‌های برنامه‌ریزی شهری مطرح شد (Khorasani & Akbarian roonizi, 2020: 134). که به ظرفیت‌های پاسخگویی یک جامعه یا یک مکان به نیازهای شهروندان فعلی خود بدون به خطر انداختن نیازهای نسل آینده اشاره می‌کند که با مفهوم پایداری رابطه نزدیکی دارد. این مفهوم از درهم‌تنیدگی ابعاد مختلف تشکیل می‌شود که باید برای پیش‌گیری کردن از تک‌بعدی شدن و تقلیل‌گرایانه شدن آن؛ شبکه‌ای از روابط بین معیارهای مربوط به قلمروهای گوناگون زیست‌پذیری را در نظر گرفت (Khorasani et al, 2013: 80) که نیازمند کسب اطلاعات از تجربه گذشته و دانش درباره آینده دارد (Aggestam & Wolfelehner, 2018: 21).
 مفهوم زیست‌پذیری با توجه به بستر و زمینه‌ای که در آن تعریف می‌گردد، می‌تواند گسترده و یا محدود باشد (Ahadnejad et al, 2019: 133). قلمرو زیست‌پذیری به دو دسته محسوس و غیرمحسوس تقسیم می‌گردد، قلمرو محسوس شامل وجود زیرساخت‌های عمومی، فضاهای عمومی، حمل و نقل شهری، آب و هوای مطلوب، بهداشت، آموزش، سیستم دفع فاضلاب و امکانات بهداشتی است و قلمرو نامحسوس نیز دربرگیرنده شبکه‌های اجتماعی مستحکم، فعالیت محلی مجزا و حس تعلق به مکان است (Moosavinoor et al, 2016: 243). شکل ۱ مدل مفهومی پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۱: مدل مفهومی پژوهش

مواد و روش تحقیق

پژوهش حاضر بر اساس هدف کاربردی و بر اساس ماهیت توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری تحقیق مناطق ۲۲ گانه کلانشهر تهران با ۸۶۷۹۹۳۶ نفر است. حجم نمونه مورد مطالعه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۵ نفر برآورد گردید. از آنجا که حجم نمونه مورد مطالعه در برخی مناطق کمتر از ۱۰ نفر بود،

حجم نمونه اصلاح و جهت دستیابی به نتایج بهتر به ۳۹۱ نفر ارتقاء یافت. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده به انتخاب نمونه‌ها در منطقه اقدام گردید. پراکندگی تعداد نمونه‌ها در هر منطقه بر اساس نسبت جمعیت آنها می‌باشد (جدول ۱).

جدول ۱: جامعه آماری و حجم نمونه مورد مطالعه

منطقه	جمعیت	حجم نمونه	منطقه	جمعیت	حجم نمونه
منطقه ۱	۴۹۳۸۸۹	۲۲	منطقه ۱۲	۲۴۰۹۰۹	۱۱
منطقه ۲	۶۹۲۵۷۱	۳۱	منطقه ۱۳	۲۵۳۰۵۴	۱۱
منطقه ۳	۳۳۰۰۰۴	۱۵	منطقه ۱۴	۴۸۹۱۰۱	۲۲
منطقه ۴	۹۱۷۲۶۱	۴۱	منطقه ۱۵	۶۵۹۴۶۸	۲۹
منطقه ۵	۸۵۶۵۶۵	۳۸	منطقه ۱۶	۲۶۷۶۷۸	۱۲
منطقه ۶	۲۵۰۷۵۳	۱۱	منطقه ۱۷	۳۷۸۳۵۴	۱۲
منطقه ۷	۳۱۲۰۰۲	۱۴	منطقه ۱۸	۴۱۹۲۳۹	۱۹
منطقه ۸	۴۲۵۰۴۴	۱۹	منطقه ۱۹	۲۵۵۵۳۳	۱۱
منطقه ۹	۱۷۴۱۱۵	(۱۰)۸	منطقه ۲۰	۳۶۷۶۰۰	۱۶
منطقه ۱۰	۳۲۶۸۸۵	۱۴	منطقه ۲۱	۱۸۶۳۱۹	(۱۰)۸
منطقه ۱۱	۳۰۸۱۷۶	۱۴	منطقه ۲۲	۱۷۵۳۹۸	(۱۰)۸
کل مناطق: ۲۲		کل جمعیت: ۸۶۷۹۹۳۶		حجم نمونه: ۳۸۵ (حجم نمونه اصلاحی ۳۹۱)	

Source: research findings, 2020

استفاده گردید، همچنین در بخش متغیر زیست‌پذیری از سه شاخص اقتصادی (هشت گویه)، اجتماعی (نه گویه) و محیطی (هشت گویه) استفاده گردید. انتخاب شاخص‌ها به صورت تلفیقی بر مبنای مطالعات سایر پژوهشگران بوده است (جدول ۲).

روش گردآوری داده‌ها برای پاسخ‌گویی به سوالات تحقیق به صورت اسنادی (داده‌های ثانویه) و پیمایشی (پرسشنامه و مصاحبه) بوده است. به منظور بررسی متغیرهای تحقیق، در بخش متغیر شکوفایی از پنج شاخص بهره‌وری (در قالب نه گویه)، توسعه زیرساخت (۱۳ گویه)، کیفیت زندگی (۱۱ گویه)، برابری و مشارکت اجتماعی (نه گویه) و پایداری محیطی (هشت گویه)

جدول ۲: فهرست شاخص‌ها و گویه‌های مورد مطالعه

متغیر	شاخص	گویه
شکوفایی شهری	بهره‌وری	۱-افزایش درآمد، ۲-احیای صنایع دستی، ۳-میزان استفاده از مصالح با دوام، ۴-استفاده از مصالح بومی، ۵-میزان استفاده از فناوری‌های جدید، ۶-عایق‌بندی ساختمان، ۷-قدرت اقتصادی، ۸-شرایط اقتصادی، ۹-وضعیت اشتغال
	توسعه زیرساخت	۱-افزایش زیرساخت، ۲-افزایش اعتبارات، ۳-کیفیت زیرساخت مسکن، ۴-فناوری اطلاعات و ارتباطات، ۵-تحرک و جابجایی شهری، ۶-اختلاط کاربری‌ها، ۷-زیرساخت تلفن همراه، ۸-زیر ساخت تلفن ثابت، ۹-توسعه اینترنت، ۱۰-مساجد و مراکز فرهنگی، ۱۱-آموزش گاه‌های موسیقی، ۱۲-پارک و فضای سبز، ۱۳-کتابخانه‌های عمومی
کیفیت زندگی	۱-خدمات‌رسانی، ۲-تفریحات سالم، ۳-هزینه زندگی، ۴-رضایت از کیفیت خدمات بهداشتی و درمانی، ۵-رضایت از کیفیت آب آشامیدنی، ۶-کیفیت معابر و پیاده‌رو، ۷-کیفیت امکانات ورزشی، ۸-امنیت فیزیکی محیط، ۹-دسترسی راحت به فضاهای عمومی، ۱۰-میزان اعتیاد در نواحی مختلف، ۱۱-میزان طلاق	
برابری و مشارکت اجتماعی	۱-شادکامی، ۲-احساس امنیت اجتماعی، ۳-توزان جنسیتی، ۴-دسترسی به اطلاعات عمومی، ۵-مشارکت مدنی، ۶-مشارکت زنان در حکومت محلی، ۷-دسترسی به فضاهای تعاملی، ۸-دسترسی به مراکز و سالن‌های ورزشی، ۹-مشارکت زنان در نیروی کار	
پایداری محیطی	۱-کیفیت هوا، ۲-فناوری مدیریت پسماند، ۳-استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، ۴-تصفیه خانه فاضلاب، ۵-تغییرات کاربری اراضی، ۶-تخریب محیطی، ۷-جاذبه‌های طبیعی منحصربفرد، ۸-بهداشت عمومی	
زیست‌پذیری اجتماعی	اقتصادی	۱-درآمد کافی و مناسب، ۲-تعدد فرصت‌های شغلی، ۳-دسترسی به شغل مناسب، ۴-میزان تأمین کالا و خدمات، ۵-میزان پس‌انداز، ۶-مسکن مناسب، ۷-تأمین کالاهای مصرفی (گوشت، سبزیجات و...)، ۸-انگیزه سرمایه‌گذاری
	اجتماعی	۱-توسعه آموزش عمومی، ۲-افزایش بهداشت عمومی، ۳-مشارکت و همبستگی، ۴-پیوستگی و تعلق مکانی، ۵-امنیت، ۶-بهره‌گیری از رسانه‌ها و فناوری‌های نوین، ۷-مراکز اوقات فراغت، ۸-وجود مراکز آموزشی، ۹-وجود سینما و تئاتر

UN- Habitat (2016). Source: Aliakbari & Akbari (2017), Moosavinoor et al (2016), Ahadnejad et al (2018) Sharafi et al (2018), Safaeipour et al (2017), Daneshpour et al (2018), sasanpoor et al (2015).

محاسبه ماتریس ارزیابی نسبی که در این رابطه، φ نشان دهنده یک تابع آستانه برای تشخیص برابری فاصله اقلیدسی دو گزینه است.

$$h_{ik} = (E_i - E_k) + (\varphi(E_i - E_k) \times (T_i - T_k))$$

جمع مقادیر h_{ik} گزینه‌ها، پس از رتبه‌بندی هر چه مقدار H_i بزرگتر باشد، گزینه رتبه بهتری دارد.

محدوده مورد مطالعه

شهر تهران از نظر جغرافیایی بین ۵۱ درجه و ۴۰ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳۳ دقیقه طول شرفی و ۳۵ درجه و ۳۵ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۵۰ دقیقه عرض شمالی قرار دارد. شهر تهران دارای ۲۲ منطقه شهرداری و ۱۲۳ ناحیه است و وسعت آن در حدود ۷۵۰ کیلومتر مربع است. ارتفاع این شهر از ۲۰۰۰ متر در مرتفع‌ترین نقاط در شمال تا ۱۲۰۰ و ۱۰۵۰ متر در مرکز و جنوب متغیر است. بر اساس نتایج آخرین سرشماری جمعیت این شهر ۸۶۷۹۹۳۶ نفر برآورد گردید (Tehran Statistical Yearbook, 2016).

روایی صوری پرسشنامه توسط پانل متخصصان و صاحب‌نظران این حیطه پس از بررسی و ایجاد تغییرات لازم مورد تأیید قرار گرفت. جهت تعیین پایایی پرسشنامه تعداد ۳۰ پرسشنامه به‌صورت پیش‌آزمون در منطقه توزیع گردید و ضریب پایایی آن برای متغیر شکوفایی شهری ۰/۹۳۹ و برای زیست‌پذیری ۰/۸۲۸ بدست آمد. پایایی کل پرسشنامه نیز ۰/۸۸۳ برآورد گردید و این میزان بیانگر آن است که پرسشنامه مذکور توانایی بررسی متغیرهای پژوهش را داراست. تجزیه و تحلیل یافته‌های حاصل از پرسشنامه با استفاده از نرم افزار spss انجام گرفت. از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق و از ضریب رگرسیون چند متغیره جهت میزان تأثیرگذاری شاخص‌های شکوفایی شهری بر زیست‌پذیری استفاده شد. در اقدام بعد از تکنیک کداس^۱ برای سطح‌بندی مناطق ۲۲ گانه از لحاظ شکوفایی شهری اقدام گردید و در نهایت جهت ترسیم نقشه توزیع فضایی شاخص‌های شکوفایی شهری از نرم افزار GIS بهره گرفته شد.

تکنیک کداس به معنی ارزیابی مبتنی بر فاصله ترکیبی می‌باشد. این تکنیک اولین بار توسط مهدی کشاورز قربایی و همکاران در سال ۲۰۱۶ ارائه شد. این تکنیک یکی از روش‌های تصمیم‌گیری چندشاخصه است که هدف آن رتبه‌بندی گزینه‌ها بر اساس تعدادی معیار است. روش کداس مطلوبیت گزینه‌ها را بر اساس دو روش تعیین می‌کند. اولین روش محاسبه فاصله اقلیدسی گزینه‌ها از ایده‌آل منفی و دومین روش محاسبه فاصله تاکسی (Taxicab distance) گزینه‌ها از ایده‌آل منفی است. اگر فرض شود که m معیار و n گزینه داشته باشیم گام‌های این روش شامل مراحل زیر است:

تشکیل ماتریس تصمیم؛

نرمال سازی ماتریس تصمیم؛

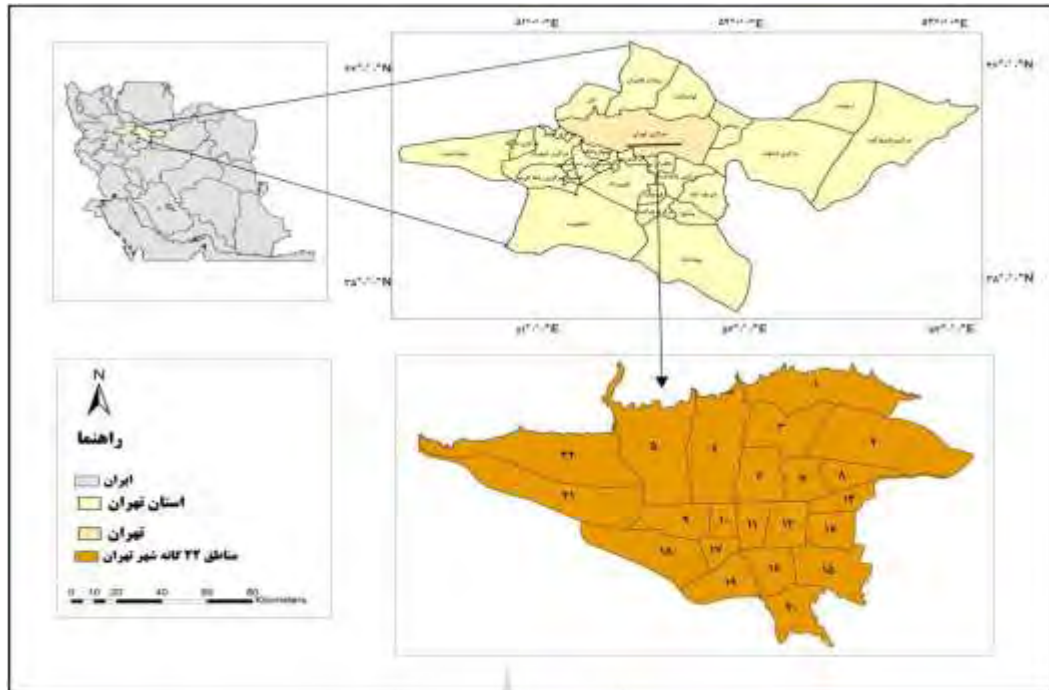
تشکیل ماتریس نرمال وزن دار؛

محاسبه فواصل اقلیدسی (Euclidean distance) و تاکسی (Taxicab distances) از ایده‌آل منفی؛

$$E_i = \sqrt{\sum_{j=i}^m (r_{ij} - ns_j)^2}$$

$$T_i = \sum_{j=i}^m |r_{ij} - ns_j|$$

¹ CODAS (Combinative Distance – based Assessment)

شکل شماره ۲: معرفی منطقه مورد مطالعه

بحث و یافته‌های تحقیق

نفر (۱۷/۱ درصد) بین ۲۶ تا ۳۵ سن و در نهایت ۳۲ نفر (۸/۲ درصد) در رده سنی ۱۵ تا ۲۵ سال قرار داشتند. با توجه به اطلاعات شاخص‌های در نظر گرفته شده برای پژوهش، پس از محاسبه و سنجش گویه‌های هر شاخص، از بین شاخص‌های شکوفایی شهری، شاخص کیفیت زندگی با ۳/۲۹۹ دارای بیشترین میانگین بود و انحراف معیار آن ۰/۷۱۹ برآورد گردید و شاخص بهره‌وری با ۲/۵۱۴ دارای کمترین میانگین بود که انحراف معیار آن نیز ۰/۳۲۶ بدست آمد. در رابطه با سه شاخص زیست‌پذیری، بیشترین میانگین مربوط به بُعد اقتصادی زیست‌پذیری با میانگین ۳/۱۲۴ و انحراف معیار ۰/۷۵۹ بوده است (جدول ۳).

نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش از ۳۹۱ پرسشنامه توزیع شده بین شهروندان در مناطق ۲۲ گانه کلانشهر تهران نشان می‌دهد ۳۱۷ نفر از پاسخگویان (۸۱/۱ درصد) را مرد و ۷۴ نفر (۱۸/۹ درصد) را زنان تشکیل می‌دهند. از لحاظ میزان تحصیلات جامعه آماری مورد مطالعه، ۱۴۰ نفر (۳۵/۸ درصد) دارای تحصیلات لیسانس، ۱۱۶ نفر (۲۹/۷ درصد) دیپلم فوق دیپلم و ۸۶ نفر (۲۲/۰ درصد) دارای تحصیلات دکتری بودند و در نهایت ۴۹ نفر (۱۲/۵ درصد) دارای تحصیلات زیر دیپلم بودند. از لحاظ سن بیشترین تعداد پاسخگویان در رده سنی ۴۶ سال قرار داشتند به گونه‌ای که ۱۵۴ نفر (۳۹/۴ درصد) را شامل می‌گردید. ۱۳۸ پاسخگو (۳۵/۳ درصد) بین ۳۶ تا ۴۵ سال سن داشتند. ۶۷

جدول ۳: میانگین و انحراف معیار شاخص‌های شکوفایی شهری و زیست‌پذیری

شاخص	بهره‌وری	زیرساخت	کیفیت زندگی	مشارکت و برابری
میانگین	۲/۵۱۴	۳/۰۲۸	۳/۲۹۹	۳/۰۳۴
انحراف از معیار	۰/۳۲۶	۰/۶۹۱	۰/۷۱۹	۰/۶۶۵
شاخص	پایداری محیطی	اقتصادی	اجتماعی	محیطی
میانگین	۳/۱۲۴	۳/۲۹۰	۳/۱۴۱	۲/۷۴۷
انحراف از معیار	۰/۷۵۹	۰/۷۲۷	۰/۵۱۰	۰/۵۱۷

Source: Author's Field Studies, 2020

گردید. مطابق یافته‌های جدول ۴، ضریب همبستگی بین بهره‌وری و زیست‌پذیری ۰/۲۰۷، زیرساخت و زیست‌پذیری

در این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین متغیرهای شکوفایی شهری و زیست‌پذیری از ضریب همبستگی پیرسون استفاده

زیست‌پذیری با سطح اطمینان ۰/۹۹ رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. همچنین بین زیرساخت‌ها و زیست‌پذیری بیشترین همبستگی وجود دارد و کمترین همبستگی نیز بین بهره‌وری و زیست‌پذیری برآورد گردید.

۰/۸۸۴، کیفیت زندگی و زیست‌پذیری ۰/۸۲۲، مشارکت و برابری ۰/۶۹۵ و پایداری محیطی و زیست‌پذیری ۰/۶۹۷ بدست آمد، همچنین سطح معنی‌داری تمام شاخص‌ها نیز ۰/۰۰۰ بدست آمد. بنابراین می‌توان بیان کرد بین شکوفایی شهری و

جدول ۴: نتایج ضریب همبستگی پیرسون

سطح معنی‌داری	میزان همبستگی	متغیر وابسته	متغیر مستقل
۰/۰۰۰	۰/۲۰۷	زیست‌پذیری	بهره‌وری
۰/۰۰۰	۰/۸۸۴		زیرساخت
۰/۰۰۰	۰/۸۲۲		کیفیت زندگی
۰/۰۰۰	۰/۶۹۵		مشارکت و برابری
۰/۰۰۰	۰/۶۹۷		پایداری محیطی

Source: Author's Field Studies, 2020

و ۰/۸۰۹ درصد از کل واریانس زیست‌پذیر را تبیین می‌کند. شاخص زیرساخت‌ها با ۰/۸۴۶ در مرتبه دوم تأثیرگذاری قرار داشت، شاخص مشارکت و برابری ۰/۸۴۴ و شاخص پایداری با ۰/۶۰۰ درصد در چهارمین سطح تأثیرگذاری قرار داشت و در نهایت شاخص بهره‌وری با ضریب بتای ۰/۳۸۵ از بین شاخص‌های در نظر گرفته‌شده کمترین تأثیر را در تبیین زیست‌پذیری داشته‌است و ۰/۱۴۶ درصد از واریانس را تبیین می‌کند.

در پژوهش حاضر بنابر هدف در نظر گرفته‌شده جهت بررسی و میزان تأثیر شکوفایی شهری بر زیست‌پذیری در کلانشهر تهران از ضریب رگرسیون چند متغیره جهت بررسی سهم یک یا چند متغیر مستقل در متغیر وابسته استفاده گردید. جدول ۵ و ۶ نتایج حاصل از این آزمون را نشان می‌دهد. یافته‌ها نشان می‌دهند با توجه به سطح معنی‌داری آزمون با سطح اطمینان ۰/۹۵ از بین شاخص‌های پنج‌گانه شکوفایی شهری، شاخص کیفیت زندگی با ضریب بتای ۰/۹۰۰ بیشترین تأثیر را بر متغیر وابسته داشته‌است

جدول ۵: نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره مؤلفه‌های شکوفایی شهری و زیست‌پذیری

شاخص	ضریب رگرسیون	R ² ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	معنی‌داری
بهره‌وری	۰/۳۸۵	۰/۱۴۸	۰/۱۴۶	۰/۰۰۰
زیرساخت	۰/۸۴۹	۰/۷۱۶	۰/۷۱۶	۰/۰۰۰
کیفیت زندگی	۰/۹۰۰	۰/۸۱۰	۰/۸۰۹	۰/۰۰۰
مشارکت و برابری	۰/۸۴۴	۰/۷۱۲	۰/۷۱۱	۰/۰۰۰
پایداری محیطی	۰/۷۷۵	۰/۶۰۱	۰/۶۰۰	۰/۰۰۰

Source: Author's Field Studies, 2020

جدول ۶: نتایج ضریب رگرسیون چند متغیره

P	T	ضرایب غیر استاندارد		شاخص
		Beta	S.E	
۰/۰۰۰	۹/۴۳۹	--	۰/۱۷۴	عدد ثابت (عرض از مبدا)
۰/۰۰۰	۸/۲۲۳	۰/۳۸۵	۰/۰۶۹	بهره‌وری
۰/۰۰۰	۳۱/۳۴۵	۰/۸۴۶	۰/۰۱۹	زیرساخت
۰/۰۰۰	۴۰/۶۸۲	۰/۹۰۰	۰/۰۱۵	کیفیت زندگی
۰/۰۰۰	۳۰/۹۹۱	۰/۸۴۴	۰/۰۲۰	مشارکت و برابری
۰/۰۰۰	۲۴/۲۱۲	۰/۷۷۵	۰/۰۲۰	پایداری محیطی

Source: Author's Field Studies, 2020

امر از تکنیک تصمیم‌گیری کداس بهره گرفته شد. قبل انجام این تکنیک اقدام به وزن‌دهی شاخص‌های مورد مطالعه بر اساس آنتروپی شانون گردید. جدول ۷، وزن مخصوص به هر

در ادامه پژوهش حاضر بر اساس نظر شهروندان در هر یک از مناطق تهران، اقدام به سطح‌بندی مناطق تهران بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری گردید، بنابراین جهت انجام این

برابر با عدد یک باشد. بیشترین وزن متعلق به نماگر هزینه زندگی با ۰/۰۵۱ و کمترین وزن نیز متعلق به نماگر دسترسی به اطلاعات عمومی با میزان ۰/۰۰۹ بوده است.

یک از نماگرهای این متغیر را نشان می‌دهد. همانگونه که پیداست هر کدام از نماگرهای در نظر گرفته شده دارای وزن‌های متفاوتی هستند به گونه‌ای که حاصل مجموع این نماگرها باید

جدول ۷: وزن نماگرهای مورد مطالعه بر اساس تکنیک آنتروپی شانون

کد نماگر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱
وزن	۰/۰۲۰	۰/۰۱۴	۰/۰۱۶	۰/۰۱۵	۰/۰۱۷	۰/۰۱۷	۰/۰۱۴	۰/۰۱۷	۰/۰۱۹	۰/۰۲۹
کد نماگر	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
وزن	۰/۰۱۶	۰/۰۱۸	۰/۰۱۸	۰/۰۱۶	۰/۰۲۷	۰/۰۱۷	۰/۰۱۹	۰/۰۱۷	۰/۰۱۸	۰/۰۱۵
کد نماگر	۱۲	۱۳	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
وزن	۰/۰۱۵	۰/۰۱۶	۰/۰۲۵	۰/۰۱۶	۰/۰۵۲	۰/۰۲۱	۰/۰۲۲	۰/۰۱۸	۰/۰۱۲	۰/۰۱۷
کد نماگر	۹	۱۰	۱۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
وزن	۰/۰۱۳	۰/۰۳۴	۰/۰۲۸	۰/۰۲۰	۰/۰۲۰	۰/۰۲۴	۰/۰۰۹	۰/۰۱۹	۰/۰۱۶	۰/۰۱۵
کد نماگر	۸	۹	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
وزن	۰/۰۲۰	۰/۰۱۹	۰/۰۱۷	۰/۰۲۰	۰/۰۲۵	۰/۰۲۱	۰/۰۳۰	۰/۰۳۴	۰/۰۱۴	۰/۰۱۶

Source: Author's Field Studies, 2020

محاسبه ارزش نهایی و رتبه‌بندی هر گزینه مقدار h_{ik} آن محاسبه گردید که جهت انجام این امر اقدام به محاسبه فواصل اقلیدسی (E) و تاکسی (T) از ایده‌آل منفی گردید (جدول ۸).

پس از تشکیل ماتریس داده‌ها و وزن‌دهی به هر نماگر، معیارهای مثبت و منفی شناسایی شد. بر این اساس از بین ۵۰ نماگر شاخص شکوفایی شهری، هفت نماگر منفی و ناسازگار و سایر نماگرها مثبت و سازگار بودند. پس از انجام محاسبات برای

جدول ۸: محاسبه فواصل اقلیدسی و تاکسی از ایده‌آل منفی

منطقه	فاصله اقلیدسی		منطقه	فاصله منتهن (تاکسی)	
	Ei	Ti		Ei	Ti
منطقه ۱	۰/۰۵۲۰	۰/۰۷۰۶	منطقه ۱۲	۰/۳۰۳۲	۰/۴۱۲۱
منطقه ۲	۰/۰۸۲۸	۰/۰۷۴۳	منطقه ۱۳	۰/۵۲۷۵	۰/۳۹۳۹
منطقه ۳	۰/۰۷۱۳	۰/۰۸۳۶	منطقه ۱۴	۰/۴۱۵۲	۰/۵۱۰۹
منطقه ۴	۰/۰۷۴۵	۰/۰۷۲۱	منطقه ۱۵	۰/۳۹۴۳	۰/۴۱۵۷
منطقه ۵	۰/۰۷۰۴	۰/۰۶۱۴	منطقه ۱۶	۰/۳۷۸۸	۰/۳۷۵۷
منطقه ۶	۰/۰۷۰۶	۰/۰۷۷۹	منطقه ۱۷	۰/۳۷۴۵	۰/۴۹۸۸
منطقه ۷	۰/۰۶۲۳	۰/۰۸۳۳	منطقه ۱۸	۰/۳۳۹۷	۰/۵۲۰۲
منطقه ۸	۰/۰۷۴۴	۰/۰۷۱۸	منطقه ۱۹	۰/۴۰۰۱	۰/۴۲۸۲
منطقه ۹	۰/۰۷۰۰	۰/۰۷۶۱	منطقه ۲۰	۰/۳۹۴۹	۰/۳۷۹۵
منطقه ۱۰	۰/۰۷۷۸	۰/۰۸۳۴	منطقه ۲۱	۰/۴۸۶۸	۰/۵۱۶۵
منطقه ۱۱	۰/۰۷۰۸	۰/۰۶۴۴	منطقه ۲۲	۰/۴۱۱۱	۰/۳۷۷۷

Source: Author's Field Studies, 2020

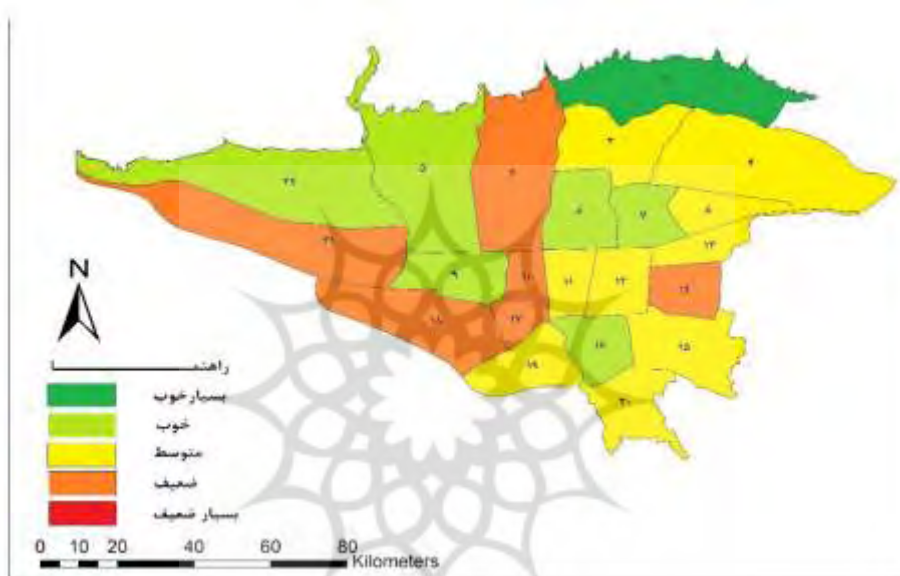
بالاترین سطح شکوفایی شهری قرار دارد، اما مناطق ۱۰، ۱۷، ۱۴، ۱۸، ۲۱ و ۲ با داشتن مقادیر منفی در پایینترین سطح از شکوفایی شهری قرار دارند. سایر مناطق در حد متوسط از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری قرار داشتند (جدول ۹).

در مرحله پایانی با توجه به نتایج جدول مرحله قبل ارزش نهایی هر منطقه که برابر با مقادیر H_i است برای هر منطقه مشخص گردید. مقدار H_i نشانگر وضعیت هر منطقه است که هر چه میزان آن بیشتر باشد مطلوب‌تر است. نتایج بیانگر این امر است که در بین ۲۲ منطقه شهر تهران، منطقه یک با مقدار ۰/۵۳ در

جدول ۹: رتبه‌بندی نهایی مناطق تهران بر اساس تکنیک کداس

مقدار H	منطقه	مقدار H	منطقه	مقدار H	منطقه
۰/۰۰	منطقه ۱۹	۰/۰۶	منطقه ۱۱	۰/۵۳	منطقه ۱
-۰/۲۴	منطقه ۱۰	۰/۰۴	منطقه ۳	۰/۳۳	منطقه ۷
-۰/۲۷	منطقه ۱۷	۰/۰۳	منطقه ۱۳	۰/۲۹	منطقه ۱۶
-۰/۳۹	منطقه ۱۴	۰/۰۳	منطقه ۴	۰/۳۷	منطقه ۲۲
-۰/۳۹	منطقه ۲۱	۰/۰۲	منطقه ۱۵	۰/۱۴	منطقه ۶
-۰/۴۰	منطقه ۱۸	۰/۰۲	منطقه ۲۰	۰/۱۴	منطقه ۵
-۰/۴۰	منطقه ۲	۰/۰۱	منطقه ۸	۰/۱۱	منطقه ۹
				۰/۰۶	منطقه ۱۲

Source: Author's Field Studies, 2020

شکل ۳: تحلیل فضایی مناطق شهری تهران بر اساس شاخص‌های شکوفایی شهری

همانگونه که شکل شماره ۳ نشان می‌دهد از بین ۲۲ منطقه تهران، فقط منطقه یک از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری در سطح بسیار بالایی قرار داشت، مناطق ۲۲، ۵، ۷، ۹، ۱۶ و ۶ در سطح خوب قرار داشتند. مناطقی مانند ۳، ۴، ۱۹، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۵ و ۲۰ نیز در سطح متوسط قرار داشتند. مطابق نقشه سایر مناطق نیز در سطح ضعیفی از لحاظ شاخص‌های مورد بررسی واقع بودند. می‌توان بیان نمود که میان مناطق کلان‌شهر تهران از لحاظ شاخص‌های شکوفایی شهری، عدم تعادل زیادی وجود دارد، این نابرابری‌ها می‌تواند از طریق برنامه‌ریزی مناسب جهت اختصاص منابع و زیرساخت حل گردد تا زمینه برای زیست‌پذیر نمودن و آسایش بیشتر شهروندان فراهم گردد.

شاخص شکوفایی شهری به‌عنوان یک ابتکار عمل راهبردی برای شهرهایی است که به بالندگی بیشتر آنها کمک می‌کند و زیست‌پذیری را تحت‌تأثیر خود قرار داده‌است. ارتقاء زیست‌پذیری در کلان‌شهر تهران نیازمند یافتن شاخص‌ها و عوامل تأثیرگذار و برقراری ارتباط بین آنها است. پژوهش حاضر در راستای بررسی و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری و اثرات آن بر زیست‌پذیری در مناطق کلانشهر تهران انجام گردیده‌است. برای دستیابی به این هدف از پنج شاخص در قالب ۵۰ گویه در بخش متغیر شکوفایی شهری و از سه شاخص در قالب ۲۵ گویه در متغیر زیست‌پذیری استفاده گردید. نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون که برای بررسی ارتباط بین متغیرهای تحقیق استفاده گردید، نشان می‌دهد که بین دو متغیر با سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ و با اطمینان ۰/۹۵ رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد و بیشترین همبستگی بین توسعه زیرساخت‌ها و زیست‌پذیری برقرار است، زیرا با افزایش و توسعه

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

اعتبارات و توجه به زیرساخت‌ها این امکان فراهم شده‌است که کیفیت شبکه حمل و نقل، معابر و خیابان‌ها بهبود یابد، از سوی دیگر با توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات امکان بهره‌گیری از رسانه‌ها و فناوری‌های نوین فراهم گردد.

نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره نشان داد که تمام شاخص‌های شکوفایی شهری بر زیست‌پذیری تأثیرگذار است، ولی این میزان تأثیرگذاری به یک میزان نمی‌باشد، به گونه‌ای که کیفیت زندگی بیشترین تأثیر را در زیست‌پذیری کلان‌شهر تهران داشته است و این شاخص ۰/۸۰۹ از کل واریانس زیست‌پذیری را تبیین می‌کند. خدمات‌رسانی، تفریحات سالم، کیفیت خدمات بهداشتی-درمانی، آب آشامیدنی مطلوب، وجود امکانات ورزشی مناسب و دسترسی به فضاهای عمومی از عوامل مهم کیفیت زندگی است که زیست‌پذیری را در ابعاد مختلف پس‌انداز، تأمین کالاهای مصرفی، مشارکت و همبستگی و تعلق مکانی و بسیاری موارد دیگر تحت تأثیر قرار داده‌است. از سوی دیگر شاخص بهره‌وری کمترین میزان تأثیر را در تبیین متغیر زیست‌پذیری داشت و تنها ۰/۱۴۶ از کل واریانس را تبیین می‌نمود. نتایج حاصل از تکنیک کداس که جهت ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در هر یک از مناطق تهران انجام شد، نشان داد که مناطق شهری تهران از لحاظ شاخص‌های مورد بررسی در شرایط متفاوتی نسبت به هم قرار دارند، به گونه‌ای که تنها منطقه یک شهری در وضعیت مطلوب‌تری نسبت به سایر مناطق قرار داشت، شش منطقه در وضعیت خوب، نه منطقه در وضعیت متوسط و در نهایت شش منطقه در وضعیت ضعیف قرار داشتند. نتایج نشان می‌دهد علت مناسب بودن شاخص‌های شکوفایی شهری را در مناطقی که در وضعیت بسیار خوب و خوب قرار داشتند می‌توان در قدرت اقتصادی و شرایط اقتصادی مطلوب بررسی نمود که بر افزایش درآمد و وضعیت اشتغال تأثیرگذار بوده‌است، این امر میزان استفاده از مصالح با دوام و استفاده از فناوری‌های جدید را در ساخت و ساز موجب شده‌است و شاخص بهره‌وری را تحت تأثیر قرار داده‌است. توسعه زیرساخت‌ها یکی از عوامل مهم در توسعه هر شهری محسوب می‌گردد که رونق و شکوفایی آن را به دنبال دارد در کلانشهر تهران بهبود زیرساخت‌ها و افزایش اعتبارات، تحرک و جابجایی شهری را در مناطق که در سطح خوب و مطلوب قرار داشتند، تسهیل نموده‌است. می‌توان بیان نمود که نگاه مدیران و مسئولین شهری به مناطق شهری با هدف ارتقاء شکوفایی و کیفیت زندگی ساکنان شهر و بهبود خدمات بهداشتی و درمانی و دسترسی به آب آشامیدنی سالم و بهداشت عمومی می‌تواند بسیاری از مشکلات شهری را در ابعاد مختلف اقتصادی، محیطی و اجتماعی حل نماید. بهبود شرایط در

مناطق که در سطح ضعیفی قرار دارند و همچنین حفظ و ارتقاء شرایط در مناطقی که در وضع مطلوبی به سر می‌برند تنها زمانی محقق خواهد شد که شهر را متعلق به انسان دانسته و بر اساس اصول مشارکت، تعامل، بهره‌وری و ... شکوفایی شهری را محقق ساخت، زیرا شکوفایی شهری مراحل بالاتر از توسعه پایدار را دنبال می‌کند به گونه‌ای که تمام ارکان محیط زیستی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در کنار هم قرار می‌گیرند و شهری سالم، مولد، پویا و شاد را شکل می‌دهند.

با توجه به نتایج، می‌توان بیان نمود که شکوفایی شهری یک چهارچوب گسترده‌است که زمینه رفاه اجتماعی، انسانی و محیطی را در ابعاد مختلف کمی و کیفی فراهم می‌سازد که نتیجه این فرآیند تبدیل شهر به نقطه‌ای است که شرایط زیست و سکونت را برای شهروندان مطلوب می‌سازد که این امر از طریق رشد و توسعه اقتصادی و بهره‌وری آنها، امکانات و تسهیلات، توسعه زیرساخت‌ها، توسعه بهداشت و درمان، حفظ محیط‌زیست و پایداری آن فراهم می‌گردد. به بیانی دیگر شکوفایی شهری قدرت انتخاب و تنوع را در دسترسی به منابع، فعالیت‌ها، اطلاعات و مکان‌های متنوع و مختلف را برای همه گروه‌های جامعه امکان‌پذیر می‌سازد و محیط‌های شهری باید برای همه در هر سن، با هر توانایی، سوابق کاری و شخصی و درآمد قابل دسترس و زیست‌پذیر باشند و قدرت انتخاب را در دسترسی به منابع مختلف، فعالیت‌ها و ساختمان‌ها را برای همگان پدید آورند.

نتایج نشان داد در میان عوامل پنجگانه شکوفایی، عامل کیفیت زندگی در احساس بهتر شهروندان نسبت به زندگیشان پررنگ‌تر است. این بدان معنا نیست که سایر ابعاد شکوفایی در درجه اهمیت پایین‌تری قرار دارند. ابعاد شکوفایی همگی دارای ارزشی برابر می‌باشند، اما اولویت‌بندی آنها در فرایند برنامه‌ریزی ممکن است از دیدگاه شهروندان فرق داشته باشد. به گونه‌ای که در ابتدای فرایند توسعه و شکوفایی ممکن است ابعاد توانایی تولید و احداث زیرساخت‌ها در اولویت قرار گیرند، زیرا زمینه رفاه و دسترسی بیشتر را فراهم می‌سازند و در برنامه‌ریزی‌ها مورد توجه قرار می‌گیرند، حال آنکه پس از چند سال ابعاد کیفیت زندگی در سطح یک شهر از اهمیت بیشتری برخوردار می‌شوند. در نهایت زیست‌پذیری شهری یک شهر یا منطقه یکی از مهمترین مباحث و مسائلی مطرح است که توان و قابلیت یک مکان برای تأمین نیازهای زیستی ساکنان اعم از مادی و غیرمادی و ایجاد بستر شکوفایی توانمندی‌های عموم شهروندان را تعریف می‌نماید و بهبود آن به ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان کمک می‌کند و به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های کیفی محیط تحت عنصر طراحی، برنامه‌ریزی و مدیریت شهری است.

- گسترش فضاهای سبز، بهبود کیفیت پیاده‌روها و مبلمان مناسب پیاده‌روی جهت تشویق مردم به پیاده‌روی و ارتقاء زیست‌پذیری محیطی؛

- در پروژه‌های بهسازی و نوسازی مناطق با تسهیلگری میان سازندگان و ساکنان و تعامل بین الگوهای نوسازی مدرن با الگوهای سنتی موجود در بافت باید به ارتقاء زیست‌پذیری کالبدی و گسترش زیست‌پذیری اقتصادی و اجتماعی اقدام نمود.

- اولویت برنامه‌ریزی به‌منظور تدوین قوانین مناسب، افزایش نظارت و ترویج فرهنگ حفظ محیط؛

- ایجاد، توسعه و تجهیز زیرساخت‌ها به‌صورت برنامه‌ای کوتاه مدت و ضربتی؛

- جلب مشارکت‌های مردمی و بخش خصوصی در فرایند تهیه، اجرا و بهره‌برداری از طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی؛

- تقویت و تشویق سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی در بخش‌های حمل و نقل.

نتایج حاصل از یافته‌های این پژوهش با یافته‌های کریمی‌زاده اردکانی (۱۳۹۶) مبنی بر پیامدهای محله محوری و نقش آن در شکوفایی مدیریت در کلان‌شهرها، پژوهش شافعی و همکاران (۱۳۹۸) که به بررسی ابعاد شکوفایی شهری پرداختند، همخوانی دارد. همچنین این نتایج نیز با یافته‌های پژوهشگرانی دیگر شرفی و همکاران (۱۳۹۷)، دانش‌پور و همکاران (۱۳۹۷)، وانگ و همکاران (۲۰۲۱)، نوربوتاس و کورتن (۲۰۱۸)، بلامی و همکاران (۲۰۱۷)، آریما (۲۰۱۷)، ایستید (۲۰۱۵) و وانگ (۲۰۱۵) همخوانی دارد.

با توجه به نتایج بدست آمده در راستای بهبود وضع موجود، ذکر راهکارهای زیر ضروری به نظر می‌رسد:

- توجه به انتظارات ساکنان گامی مؤثر در راستای تأمین زیست‌پذیری کالبدی در مناطق شهر خواهد بود؛
- تقویت و ارتقاء امنیت، اعتماد، آرامش و بسترسازی تعاملات اجتماعی افراد به‌صورت کیفی، باور بهبود کیفیت و شرایط و پذیرش مسئولیت در هر منطقه اقدامات مؤثر برای افزایش زیست‌پذیری در مناطق شهری؛

References

1. Ahadnejad, M., hazeri, S., meshkini, A., piri, E. (2018), Identifying Key Factors Affecting Urban Prosperity with Futuristic Approach, Case Study: Tabriz Metropolis, Urban Research and Planning, 9(32), pp: 15-30. (In Persian).
2. Ahadnejad, M., sajadi, J., yargholi, V. (2019), Analysis and evaluation of viability indices in urban areas, a case study: 23 districts of Zanjan, Marvdasht regional planning, 3(9), pp: 131-148. (In Persian).
3. Alavi. Saideh, Nazmfar. Hossein, Eshghei. Ali (2020), the Evaluation and Measurement of the City Prosperity Index (CPI) in Tehran Metropolis, Journal of Spatial Planning (Geography), Vol. 10, No. 3 (38), pp 77-97(In Persian).
4. Aliakbari, A., akbari, M. (2017), Structural-interpretive modeling affecting the viability of Tehran metropolis, space planning and planning, 21(1), pp: 1-31. (In Persian).
5. Amanpoor, S., sajadian, N., madanloo, M. (2017), Analysis and modeling of land market efficiency indicators in urban sustainability, case study: District 12 of Tehran Municipality, Geography and Planning, 21(62), pp: 1-12. (In Persian).
6. Arbab, P. (2017), Urban Prosperity Initiative, a New and Fundamental Approach to Sustainability, First International Conference and Eighth National Conference on Urban Planning and Management, Mashhad, Article COI: URBANPLANING08_045. (In Persian).
7. Daneshpoor, H. R., saeid rezvani, N., bazrgar, M. (2018), Evaluation of eleven areas of Shiraz in terms of urban prosperity index using FAHP model, urban research and planning, 9(33), pp: 17-32. (In Persian).
8. General Population and Housing Census of Tehran (2016), Statistics Center of Iran (in Persian).
9. Imani, B. (2019), Development of viability scenarios in rural areas based on the principles of futures research, case study: Islamabad Gharb city, geography and environmental planning, 30(4), pp: 35-56. (In Persian).
10. Karimizade ardakani, S. (2017), Sociological study of neighborhood-centered consequences and its role in the flourishing of management in metropolitan areas,

geographical research, 32(3), pp: 100-113(in Persian).

11. Khorasani, M. A., akbarian roonizi, S. R. (2020), Viability assessment in rural areas of Pirashahri, Case study: Central part of Shiraz city, Marvdasht regional planning, and 10(40), pp: 133-146. (In Persian).

12. Khorasani, M. A., rezvani, M. R., motiei langroodi, S. H., rafieian, M. (2013), Measuring and evaluating the viability of suburban villages, Case study: Varamin city, Rural research, 3(12), pp: 85-110. (In Persian).

13. Maleki, S., madanloo, M. (2016), Urban Prosperity, University Jihad Publications, Tehran. (In Persian).

14. Mohamadyarzade, S., shamsolahi, B. (2018), the role of public spaces in achieving urban prosperity and sustainable development, economic and urban management, 6(3), pp: 111-124. (In Persian).

15. Mohtashami, N., mahdavinejad, M. J., bemanian, M. R. (2016), Growth Factors and Barriers to Urban Prosperity, 2nd International Conference on New Research Findings in Civil Engineering, Architecture and Urban Management, Article COI: RCEAUD02_188. (In Persian).

16. Mohtashami, N., mahdavinejad, M. J., bemanian, M. R. (2016), Review of UNHCR Policies to Develop Proposed Measures to Achieve Urban Prosperity, Second International Conference on Architectural and Urban Engineering, Article COI: ARCHITECTUREUR01_005. (In Persian).

17. Moosavinoor, S. A., varasi, H. R., mohamadi, J. (2016), Evaluation and analysis of viability components of Tehran metropolis, Geography, 14(51), pp: 237-258. (In Persian).

18. Reza Ali. Mansour, Hataminejad, Hossein, Faraji Sabokbar. Hassan Ali, Alavi. Seyed Ali (2020), Explaining the Spatial Pattern of Urban Prosperity Indices in Iran a New Approach In the study of metropolitan sustainability (Case study: Tehran metropolis), Journal of Planning Studies - Human Settlements, Vol 5, No 1(50), Pp 281-294(in Persian).

19. rezvani, M. R., Khorasani, M. A. (2013), Assessment and evaluation of viability components in suburban settlements, case study: Varamin city, rural research, 5(1), pp: 89-110. (in Persian).

20. Safaeipoor, M., maleki, S., hataminejad, H., madanloo, M. (2017), Evaluation and

evaluation of components of urban prosperity in Ahvaz metropolis, geography and environmental sustainability, 22, pp: 35-47(in Persian).

21. Saifodini, F., poorahmad, A., darish, R., naderdeghani, S. A. (2014), Backgrounds and Challenges of Implementing Intelligent Urban Growth Policy, Case Study: Khorramabad, Geography and Urban Planning Zagros Vision, 6(19), pp: 57-79 (in Persian).

22. Sasanpoor, F., tavalaei, S., Jafari, H. (2015), Measurement and evaluation of biodegradability in the twenty-two regions of Tehran metropolis, regional planning, 5, pp: 27-42. (In Persian).

23. Shafei, H., Ahmadian, R., meshkini, A. (2019), Assessing the dimensions of urban prosperity in Shahriar, the first international conference and the second international conference on urban planning, architecture, civil engineering and knowledge-based art, Islamic Azad University, Science and Research Branch. Tehran, Article COI: KBAU02_034. (in Persian).

24. Sharafi, H. A., khabazi, M., solimanidemne, M. (2018), Assessing the effects of tourism of historical monuments with the approach of urban flourishing, studied: Hills next to the sandals of Jiroft city, urban tourism, 5(4), pp: 19-36. (In Persian).

25. Aggestam, F & Wolfslehner, B (2018). Deconstructing a complex future: Scenario development and implications for the forest-based sector, Forest Policy and Economics, No 94, pp 21-26.

26. Al-Thani. S. K, Amato. A, Koç. M, Al-Ghamdi. S.G (2019). Urban Sustainability and Livability: An Analysis of Doha's Urban-form and Possible Mitigation Strategies, Sustainability, 11, 786. Pp 1-25.

27. Arimah, B. (2017). Infrastructure as a Catalyst for the Prosperity of African Cities. Procedia Engineering, 198, 245-266. Doi: 10.1016/j.proeng.2017.07.159.

28. Aulia, D.N (2016): A Framework for Exploring Livable Community in Residential Environment. Case Study: Public Housing in Medan, Indonesia, Social and Behavioral Sciences, No 234, pp: 336 - 343.

29. van der Jagt, A. P.N., Barbour, Sh., Smith M., Moseley, D. (2017), A spatial framework for targeting urban planning for pollinators and people with local stakeholders: A route to

- healthy, blossoming communities?, *Environmental Research*, vol 158, pp 255-268.
30. Dutta, S. (2011), *The Global Innovation Index, Accelerating Growth and Development*, www. INSEAD.com.
31. Geng, Y. Zhang, H. (2021), *Coordinated Interactions of Sustainable Urbanization Dimensions: Case Study in Hunan, China*, SAGE Open, <https://doi.org/10.1177/215824402110091>. Pp 1-16.
32. Joss, S. (2015), *Sustainable cities: Governing for urban innovation*. Macmillan International Higher Education. ISBN 9781137006363.
33. Larice, M, Z. (2005), *Great neighborhoods: The Livability and morphology of high density neighborhoods in urban North America*, PhD thesis in University of California, Berkeley.
34. Leach, J.M., Lee, S.E., Hunt, V. L. D., Rogers, Ch. D.F.(2018): *Improving city-scale measures of livable sustainability: A study of urban measurement and assessment through application to the city of Birmingham, UK*, *Cities*, No71, pp:80-87.
35. Miller, M. A, Douglass, M, Rigg, J (2020), *Governing resilient cities for planetary flourishing in the Asia-Pacific*, *Urban Studies*, Vol. 57(7), Pp 1359–1371.
36. Norbutas, L., & Corten, R. (2018). *Network structure and economic prosperity in municipalities: A large-scale test of social capital theory using social media data*. *Social Networks*, 52, 120–134. Doi: 10.1016/j.socnet.2017.06.002.
37. Pires, F. M, Mendes, L, Quinone, L (2019), *Integrated system architecture for decision-making and urban planning in smart cities*, *International Journal of Distributed Sensor Networks*, Vol15 (8), Pp 1-15.
38. Prager, Jean-Claude. (2017). "Value Creation and Urban Prosperity." *Inventing tomorrow's Cities Website*, February 22. <http://.lafabriquedelacite.com>.
39. Sanda, Gary (2015) *Measuring the prosperity of cities*, *Habitat International* 45. 1-2.
40. Sasaki, Ryuei. (2014), *Urban Prosperity without Growth? Sustainable City Development with Focus on Human Flourishing*. M.Sc. Thesis of Environmental Studies and Sustainability Science, Lund University.
41. Stead, D. (2015), *what does the quality of governance imply for urban prosperity?* *Habitat International*, 45, 64-69.
42. UNDP. *Human development report. (2009), overcoming barriers: Human mobility and development*. New York: United Nations Development Programme.
43. UN-Habitat. (2012), *State of the World's Cities Report 2012/2013: Prosperity of Cities*, United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), Nairobi.
44. UN-Habitat. (2016), *the City Prosperity Initiative*. United Nations Human Settlements Programme (UNHSP).
45. Un-Habitat. (2016), *the city prosperity Initiative-Metropolitan Cities*, September.
46. Wang, W., Wu, Y., Choguill, Ch. (2021). *Prosperity and inclusion: The impact of public housing supply on urban inclusive growth in China*, *Land Use Policy*, Vol 105, June 2021, 105399, <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105399>.
47. Wong, C. (2015), *a framework for City Prosperity Index, Linking indicators, analysis and policy*. *Habitat International*, 45, 3-9.